

Wujednanje

**Njezapłaćće zlósc ze zlóscu
abo swarjenje ze swarjenjom,
ale za to požohnujće,
dokelž sće k temu powołani,
zo byšće žohnowanje namrěli.**

(1. Pětr 3,9)

W Sakskej nowinje bžeše přez tydženje diskusija za abo přećiwo nowemu šulske-

mu zakonjej, w kotrymž so postaji, zo je mjez druhim lubosc k blišemu hódnota, na kotrejž ma so wukublanje wusměrić. Zdžěla wozjewichu so listy z tak primitiwnym šćuwanjom přećiwo cyrkwi, zo so chětro rozmjierzach. Čehodla ludžo tak pisaja? Čehodla nowiny tajke něšto wozjewja? Što móžu přećiwo tomu činić? Přećiwny list napisać? Kotryž so snadž njewozjewi? Abo nječinjtu ničo a so začichim mjerzam?

Je jara ćežko wutrac zlósc a swarjenje, njech je na džěle, w swójbje abo w susodstwje. Tón, kiž je potrjeheny, spyta so wobarac. Hdyž so přeco zaso škara abo někajka škoda načini, tak nastanu zle mysle přećiwo škarakej. Kaž ty mi, tak ja tebi.

Bože słowo podawa nam nowe měritka za naše zadžerženje. Biblija njeprěje, zo može so cuza zlósc na nas wusypać. Tež to so njeprěje, zo so z njeprawom swari na nas. Ale Jezus – a po nim jeho wučomnicy – žada sej hi našu reakciju wot nas hač wotplaćenje po zasadach powšitkowneho čłowjeskeho wašnja. „Njezapłaćće zlósc ze zlóscu abo swarjenje ze swarjenjom.“ Kak ćežko to je! Njemóžemy sej tola wšitko lubić dać.

Kak dońdžemy k nowemu nastajenju napřećo blišemu? Wažne je, zo spóznajemy a začuwamy swoju njedospołnosć, po-

tajkim zo mamy tež my sami winu. Nic přeco w konkretnym padže, hdyž so cuza zlósc na nas měri, ale bóle powšitkownje. To druge je, zo spóznajemy a začuwamy Božu lubosc napřećo nam, kotraž je so w Jezusu Chrystusu wozjewiła: Wón je – woprujo swoje žiwjenje za hrěchi swěta – tež našu winu na křiž nješt. Runje nětko do čicheho pjatka móžemy so zanurić do jeho čerpjenja a wumrěća. Z Chrystusoweho

křiža wuroscé wodawanje a tohodla njesměmy sami twjerdeje wutroby być a druhim zaplaćić zlósc ze zlóscu abo swarjenje ze swarjenjom.

Što móžemy konkretnje činić, hdyž so zlósc na nas měri? Wostańmy we wšitkich rozestajenjach wěcowni a pytajmy měrnú rozmołwu, w kotrejž mamy swoje začuća pod kontrolu. Z tym by hižo wjele dobyte było. Snadž so na tajke wašnje wujednanje

poradží. Dale bychmy móhli wo tym rozmyslować, čehodla mój přećiwnik tajki je, kajkiž je. Snadž so w nas zbudži trochu zrozumenja za jeho zadžerženje. Štož w nowinje přećiwo cyrkwi pisa, je snadž měł hubjene nazhonenja z cyrkwinskej instituciju abo ma hubjene swědomje swjeho žiwjenskeho puća dla.

Naše hrono dže hišće kročel dale. Njedyrbimy jenož wěcowni wostać abo druhého zrozumić, ale mamy jeho žohnować. Tole drje je njemóžna wěc, jeli sej to prawje přemyslimy. Kak móžu někoho žohnować, kiž je potny zlóscé a wjele swari? Před žohnowanjom steji modlitwa. Derje tohodla je, hdyž prosymy w hodžinje zwady a zlóscé wo Božeho ducha za sebję, wo ducha luboscé a wujednanja. Jezus praji: „Prošće za tych, kiž was přescěhaju.“ Z modlitwy rosće žohnowanje.

Jezus nježada sej podwojenje pod zlósc a hrěch. Won wočakuje wot swjoch wučomnikow nowe nutřkowne nastajenje a wobnowjene zadžerženje napřećo blišemu. Wón jasnje widži, zo jenož na tute wašnje so žiwjenje woprawdže polěpši. Tón, kiž je žiwy po Božim słowje, móže žohnowanje za blišeho być.

Ecce homo – drjeworěz wot Alexandera Alfsa

Jan Malink

Jutrowne wjeselo

Sy hižo pytny/a? Bywa zaso ćoplišo, ptački spěwaja a přenje kwětki ze zemje kukaja. Nalěčo k nam přichadza a spěwamy w šuli

abo pěstowarni nalětnje spěwy. Znaješ na přikład „Komu su sněhowki w zahrodkach zwonili“ abo „Hdže su mi banty čerwjene“? Posledni je jara znaty jutrowny spěw, kiž je Korla Awgust Kocor za swój oratorij „Nalěčo“ komponował. Klinči z njeho cyta radosć nad nowoschadźacym žiwjenjom. Po dołhej ćmowej zymje přichadza swjedžen radosće a wjesela. Wosebje w prjedawšich časach, jako njemějachu

hišće elektrisku swěću kaž my džensa, woznamjenichu jutry za ludzi tež přewinjenje zymy a ćmy.

my wjeseli a žiwi, kaž to nam swjedžen jutrow kóždy lěto znowa pokazuje.

Tež Jezus je smjerc přewinył, dokelž je z rowa stanył. Dołhe lěta je lubosć přědował a zwady zlahoždił. Potom pak bu křižowany a na třeci dzeń je z mortwych stanył. Tež my móžemy spytać po jeho přikładze žiwi być: Starajmy so tola tež raz wo sobučlowjeka! Tak budžemy tež

Zo by so na pytanje jutrownych jejkow hižo kusk přihotował/a, sym za tebe małe hódančko přihotowała. Stajnje jedne słowo njeslušaj do skupiny. Pytaj je!

- 1 a jutrowna woda
b jutrowne spěwanje
c jutrowny zajac
d jutrowne jěchanje
- 2 a pytać
b spěwać
c namakać
d schować
- 3 a zeleny štwórtk
b jutrowna pónđzela
c ćichi pjatk
d rózowa pónđzela

- 4 a jutrowna pječón
b jutrowny woheń
c jutrowne jeiko
d jutrowny chlěb
- 5 a psyk
b jehnjatko
c zajac
d ćipko

Wuhodanje: 1c, 2b, 3d, 4b, 5a

Jadwiga

Budyšinska wosada prosy wo podpěru

Před třomi lětami smy so rozsudžili našu cyrkej w Budyšinku wobnowić. Započachmy z přihotami: Škody a wobjim twarskich naprawow so zwěsćichu, trěbne srědky so wobličichu a próstwy wo podpěru so pisachu.

Financy su rozsudny dyk našeho přědewzaća. Pjenjezy přilubili su krajnocyrkwinski zarjad, załožba za cyrkwinske twary a załožba za pomnikoškit. Wězo so pjenjezdawarjo za našimi swojskimi srědkami prašaja. W poslednich lětach dóstachmy nahladne dary wot wosadnych a móžachmy tójšto z běžneho eta-wosady nalutować.

20. januara je so nětk doškónčnje rozsudžilo, zo lětsa twarimy. Zastupjerjo pjenjezdawarjo so přěswědčichu wo trěbnosći twara a běchu zahorjeni wo rjanosći a dobrym stawje nutrkowneho wuhotowanja našeje cyrkwy. Jako nuzne so postaji: wobnowjenje zwónicy a podstawa zwonow, wudospołnjenje zwonow wo třeci zwón, wobnowjenje wěžineje třěchi a wonkowneho wobmjatka.

Za tele přědewzaća trjebamy dohromady 280 000 eurow. Z toho mamy 200 000 eurow wěstych (přilubjenja pjenjezdawarjo plus 64 000 eurow swojskich srědkow). Pobrachuje potajkim hišće 80 000 eurow. Štóž chcył twar podpěrać, móže swój dar přepokazać na scěhowace konto: Kreissparkasse Bautzen, konto 100 004 903 1, BLZ 855 500 00.

Smy džakowni za kóždy dar, zo bychmy móhli bjez pjenježnych starosćow nětko w meji započěć twarić.

Kurt Latka

Starožitna a wumělsce drohotna cyrkej w Budyšinku ma so lětsa wobnowić. Foto: T. Malinkowa

Zehnowane jutry
přeje wšitkim ćitarjam
redakcija Pomhaj Bóh

Nalětnje pućowanje

Lětuše pućowanje serbskich ewangelskich swojbow wjedže nas přez Čornobóh na Rubježny hród. Zetkamy so **njedzelu, dnja 16. meje 2004, w 10.00 hodž.** pola Krygarjec we Wuježku. Po puću planujemy zhromadny picknick, za kotryž njech kóždy něšto sobu přinjese. Wróćimy so popołdnju zaso do Wuježka, hdžež so pućowanje z nutrosću, kofejpićom a hrajkamjom za džeci pola Krygarjec na zahrodze zakónči. Přizjewće so prošu hač do 12. meje 2004 pola Krygarjec (tel. 03 59 39 / 8 05 02 abo napisajće e-mail na mato.krygar@web.de).

Wosebita wustajeńca

Serbski muzej přeprašuje na wotewrjenje wosebiteje wustajeńcy „Ani dobytko ani slawy – wótčinc a wučenc Serbow Arnošt Muka“, **njedzelu, dnja 4. apryla 2004, w 15.00 hodž.**

Wustajeńca hódnoći mnohostronske spomóžne skutkowanje Arnošta Muki za zdźerženje Serbstwa. Nimo jeho swojskich publikacijow kaž tež dokumentow a fotow pokazuja so drohotne eksponaty ze stareje Maćičneje muzejoweje zběrki, kiž je Muka sobu natwaril. Mjez nimi su historiske drastowe džěle z Łužicy a z Lüneburgskeho Wendlanda, dotal zrědka pokazane abo zhubjene džěle muzejoweje zběrki kaž tež wěcy z Mukoweho zawostajenstwa. Spominać budže so tež na 100. ročnicu natwara něhdyšeho Serbskeho domu, kotryž je Muka spěchowal. Wustajeńca je wot 4. apryla do 26. septembra wšědnje wot 10.00 do 17.00 hodž. wotewrjena, kónc tydźenja hač do 18.00 hodž. Wosebite wjedženja a džěćace programy so přewjedu.

Serbski muzej w Budyšinje

Generalny superintendent n. w. Reinhardt Richter †

Njedzelu Invokavit, 29. februara, zemře na wuměnk w Berlinje njenadžicy generalny superintendent Reinhardt Richter w starobje 75 lět. Dnja 13. měrca bu wón na kěrchowje w Köpenicku pochowany. Do toho běchu so syty přewodźerjow, mjez nimi tež tójšto Serbow z Delnjeje Łužicy a z Berlina, zhromadźili k žarowanskej swjatočnosti w Köpenickskej měšćanskej cyrkwi Swj. Ławrjenca. W swojim žarowanskim předowanju spomni Berlinski biskop dr. Huber tež na serbske prócowanja njeboheho. Džakowni Serbja so ze swojim dobroćelom rozžohnowachu z kěrlušom „Něnt daj, mój Jezus, dobru noc“, kotryž zanjesechu spěwarki chóra Łužyca.

Reinhardt Richter bě so dnja 10. septembra 1928 narodził jako syn fararja w Kontopje w Šleskej. Po wójnje namaka sej swójba w Oberstorfje w Allgäu nowu domiznu. Wón studowaše teologiju w Erlangenje, Marburgu a Heidelbergu a bě z

Što dyrbiš rjec k smjerći čłowjeka, kotrehož smy wšitcy jara lubowali? Poprawom móžeš jenož zrudny być. Bóh je nas jara nastrožil a nchtó z nas njemóže rjec, zo by so lochce wotnamakał z tym, zo bu naš přećel tak njewočakowano wotwołany.

Čłowjek so nježiwi z chléba sameho, rěka w bibliji, ale tež wot woneho słowa, kotrež da nam Bóh prajić. Njejsmy pak žiwi jenož wot chléba a Božich słowow, ale tež wot čłowjekow. Bóh sće čłowjekow do swěta, njewšědných a drohotnych – čłowjekow, kotřiž zamóža so modlić a wěrić a so zasadźować za dobru wěc. Nochcu přehnawać, ale Reinhardt Richter je tajki čłowjek był.

Hdyž wón 1953 jako wikar do Dešna přiidže, bě tale wjes serbska a we wšěch domach rěčeše so serbsce. Tu zezna serbsku pobožnosť – tutu we wšědných skutkach lubosće wupruwowanu a přez wšě nižiny nošacu dowěru do Boha. Reinhardt Richter je hač do kónca powědał wo wonym buru a tamnej burowce, kotrajž staštaj so jemu z příkladom we wěrje. Serbstwo bě a je hłuboko zwjazane z nabožnym žiwjenjom, wjele bóle hač druge narody w Němskej. Reinhardt Richter je čas žiwjenja čerpjeł pod dwěmaj wěcomaj – zo njeje serbsce nawuknył a zo so cyrkej njestaraše wo Serbow, swojich najswěrnějšich sobustawow. A wón bě měnjenja, zo njesměli so tele serbske, wot Boha wosebje žohnowane cyrkwinske stawizny bjez slěda skónčić. Tehodla je so ze wšej mocu zasadźował za zdźerženje serbskeje rěče w Božich službach. „Za bróžnju“, kaž so pola nas praji, wšak so hišće serbsce rěči, ale wulki poklad biblikskich słowow hrozy so zhubić.

Džělowu skupinu Serbska namša su lajkojo založili, Bohu džak. Ale generalny superintendent Richter je so wot postarał, zo je wjednistwo Berlinsko-braniborskeje cyrkwe džělowu skupinu připóznato, a wón přewza předsydstwo. Z toho časa je so něhdže 113 serbskich kemšow swjećiło na wsach a w městach Delnjeje Łužicy. A kak derje běchu tele kemše woptane! A

wikarom w Berlinje. 1953 přewza jako wikar, 1954 jako farar Dešnjansku wosadu. Zdobom zastawaše nadawki studentskeho fararja w Choćebuzu. Wot lěta 1960 skutkowaše w nawjedowacych zastojnstwach: Hač do 1974 bě ze superintendentom w Seelowe, hač do 1982 ze superintendentom w cyrkwiskim wokrjesu Hornja Sprjewja a hač do 1993 z generalnym superintendentom w Choćebuzu. 1993 poda so na wuměnk a přesydlil so do Berlina.

Němc Reinhardt Richter bě wěrný přećel a spěchowar Delnich Serbow. Wozrodženje delnjoserbskeho cyrkwinskeho žiwjenja kónc 80tych lět kaž tež zaměrne džěło w tutym wobtuku w minjenym połdra lětdžesatku stej bjez njeho nje-předstajomnej. Bóh mytuj jemu wšu lubosć, z kotrejež je so starał wo serbski lud Delnjeje Łužicy.

T.M.

Generalny superintendent n. w. Reinhardt Richter na zhromadźilnje džěłoweje skupiny Serbska namša w Choćebuzu loni w awgusće krótko do swojich 75. narodnin
Foto: Siegfried Malk

kak jara bě začuwać, zo rěči Bože słowo w maćernej rěči hinak a hłubšo k ludžom!

Reinhardt Richter bě we wobchadze z ludžimi miłeje a nadobneje powahi, kajkuž ju džensa lědma hišće namakaš. Wón njemóžeše nikoho křiwdzić, nawopak: Hdžež bě rozkory a zlych słowow – a tole so pola nas hejaty Serbow w džěłowej skupinje chětro husto stawaše! –, tam zamó wuruń a wujednać a druhdy tež pokojeć, kaž to lědma štó zdokonja. Nic jenož ze słowa-

mi, ale tež ze swojim miłym, dobroćiwym pohladnjenjom. Jeho ryzy přitomnosť, jeho bliskosć wšitkim tyješe.

Mějachmy potom zaso serbskeho předarja, Bohu džak, a tutón dóstawaše prawidlownje swoju mzdu. Nic wot cyrkwe (!), ale wot Spěchowanskeho towarstwa za serbsku rěč w cyrkwi a cyle dokładnje poprawom wot bratra Richtera a přez jeho prócowanja. A jemu mamy so tež džakować, zo wukonja džensa serbski farar cyle oficialnje a ze žohnowanjom krajneje cyrkwe (ale bjez mzdy wot njeje!) swoju službu.

Nowe serbske spěwarske chcye Reinhardt Richter hišće wudać a perikopy w džensnišej serbsčinje. Wosrjedz džěła na tym bu wón ze swojeho tworjenja wotwołany.

W swojim poslednim lišće na mnje wón pisa: „Es gelingt nicht mehr, alles, was ich als Erwartung oder Aufgabe meine an mich herankommen zu sehen, in den gewohnten Zeiteinheiten zu erledigen. Der Berg des Unerledigten wächst. Und das lehrt beides: Auf Gott zu vertrauen, was immer mehr für mich in Glauben und Theologie in das Zentrum rückt; und den uns Nachfolgenden zu vertrauen, dass sie das ihrige schon gut machen werden, wozu immer wieder überraschend Anlass gegeben ist.“

Ach, što by tónle muž wšitko hišće zdokonjeć móht za našu lubu serbsku wěc, kotraž jemu tak jara na wutrobje ležeše! Boži rozsud njemóžemy rozumić, ale chcemy so wo to prócować, zo bychmy sej jón česćili. Za nas serbskich křesćanow je jeho woteńdženje katastrofa, pola Boha je to powołanje do wěčnosti.

My smy hišće ducy po puću. Mamy hišće swoje nadawki mjez serbskimi křesćanami. A při tym njesměli ženje zabyć na bratrow kaž Reinhardta Richtera. Bóh je jich nam posłał jako pomocnikow, jako příklady, po kotrychž móžemy so měć. Naša ból wo njeho dyrbi so přeměnić do zwólniwosće, jeho džěło dale wjesć.

farar n. w. Dieter Schütt

Richard Iselt – wučer a kantor w Poršicach

Dopomnjenki něhdyšeho šulerja na čescěneho serbskeho wučerja

Kantor Iselt 1933 z druhim lětnikom Poršiskich šulerjow, sedžo druhl wotlěwa awtor Jurij Buder, stejo sedma wotlěwa pozdźiša mandźelska awtora
Foto: prywatne

Richard Iselt narodži so 2. apryla 1889 w Budyšinje na Cyhelskej hasy. Jeho nan Awgust Iselt bě listynošer z wosebitym nadawkom, pjenjezy roznošować. Richard měješe tři sotry a jedneho bratra. Bratr bě runje kaž wón pozdźišo wučer. Swójbne žiwjenje bě rzyz serbske, a tak njeje džiwa, zo Richard jako wučer rady w serbskej wokolinje skutkowaše.

Krajnostawski wučerski seminar wopyta wot lěta 1904 do 1910 w Budyšinje. Po tym bě z wučerjom w Wulkim Wjelkowje, w Hornjej Hórcce, Poršicach, Komorowje pola Klukša a Bukcach. W času swojeho wučerstwa w Hornjej Hórcce wot 1911 do 1913 zezna so z knježnu Doru Rämšec a so z nje wožen. Mandźelstwo bě zohnowane z hólcom a holcu. Žona pak młoda w léce 1918 zemrě. Druhi raz so zmandźeli w léce 1920 z němskej žonu, a wona jemu porodži holčku. Jeho přenje přebywanje w Poršicach bu přetorhnjene přez swětowu wojnu, kotruž dyrbyeše wot 1916 do 1918 jako wojak dožiwić.

Wot lěta 1929 skutkowaše jako šulski nawoda a kantor w Poršicach hač do lěta 1941, hdyž woteńdže jako wučer do Beskidow. 1945 bě wojak a wojnski jaty. Po wróćenju do domizny džětaše we wšelakich serbskich institucijach a pisaše dopomnjenku literaturu. 1957 poda so na wuměnk. 16. oktobra 1965 zemrě w Budyšinje a bu na Hrodzišku pochowany.

Do Poršiskeje šule chodžach hromadze ze swojej pozdźišej mandźelskej wot jutrow 1932 do 1940, a to přenje dwě a poslednje dwě léce ke kantorej Iseltej. Z tuteho časa chcu spytać wopisać dožiwanja a dopomnjenki šulskeho časa kaž tež woso-

bu našeho čescěneho a wobubowaneho wučerja a kantora Iselta.

Wulkoněmske wuwice

Kajki čas to tehdy běše? Nimale wšitke džěci běchu serbskeho pochada, a tak bě tež nuzne, zo běchu serbscy wučerjo na šuli. Ale tuta woprawdžitosć so do bruneho systema njehodžeše. Z tym, zo so wokoło 1937 zakaza serbska řeč w šuli, dóstachmy tež nowych němskich wučerjow. Mějachmy sej wotwučić na spočatku šulskeho dnja serbski spěw zanjesć kaž „Hanka, budź wjesoła“, „Jank pod hajkom woraše“ abo „Haj, my smy wšitcy Krakečenjo (abo Poršćenjo)“ atd. Nětk so spěwaše němsce „Die blauen Dragoner, sie reiten“, „Steige hoch, du roter Adler“ a hinaše. Hłowna wěc bě, w brunej młodžinje sobu běhać, w kotrejž

Podpismo kantora Iselta na wuswědčenju Jurja Buderja z lěta 1934

ci nowi wučerjo jako wjednicy skutkowachu. Třo z nich so pak bórže do fašistiskeho wukraja přesydlachu, zo bychu tam němčinu podawali. Běchu to kraje kaž Južna Afrika, Chile a Španiska. W Němskej wostaty wučer měješe so, jeli chcyše powołańe dale wukonjeć, nowe mu systemej a jeho wyšnosći podwolić. Čłowjek pońny nacistiskeho ducha bě tehdyši šulski radźičel z mjenom Unterstab. Wěm so dopomnić, kak su nam hrozu načiniłi před tutym mužom, a tak so jemu tež naš kantor w brunej uniformje předstaji. To jemu lochko było njeje, dokelž naš kantor hewak w tutej uniformje widžeć njebě. Runje tak, kaž bě nam džěcom napoložená winowatosć, k brunej młodžinje přistušec,

mějachu tež wučerjo wěstu winowatosć spjelnić, zo móhli wobstać.

Nahladna wosobina

Richard Iselt bě sylneje postawy a tež dosć wulki. Wosoba, wot kotrejež wuńdže nahladnosć abo, kaž so prosće praji, respekt. Chodžo po wsy měješe stajnje ruce na chribjeće a džeržeše tam sponku abo špocirkij, kaž je to na wobalce jeho knižki „Z brěmješka dopomnjenkow“ widžeć. Zo lubowaše dobrou kuchnju a z tym dobrou jědź, dopokaza nahladny brjuch. Nošeše stajnje nawoči, zo by wšitko prawje spóznał, što so wokoło njeho stawa. Na brodže měješe nadpadny dólč, kotryž wosebje šulerjam a šulerkam wuwabi wćipnosć. Napřečo małym džěcom bě jara dobroćiwý a smilny, tym wjetšim bě tola někak strašna wosoba.

Zastup do šule

Zeleny štwórtk bě džěn, na kotrymž so džěcom dari wot kmótrow wulka čańta abo hinaše słódkosće. Ale za džěci w šestym léce žiwjenja měješe tutón džěn hišće druhl wuznam. Bě to swjedžen před zastupom do šule. Hižo před tutym dnjom bě wopytał naš kantor małych nowych šulerjow a jich swójby, zo by zeznał staršich a při tym wuměrił wulkosć šulskeho nowačka, zo móht wuzwolić wulkosć šulskeje tity. Po wuměrjenju wulkosće sebi wurěza karbik na kiju. To bě za nas małych něšto jara wažne a pozběhowace. Běchmy tola nětko zrali za wopytanje šule, čujachmy so wo wjele wjetši hač dotal.

Bórže přindže džěn přenjeho wopyta šule. Na tutón džěn so wjeselachmy, dokelž ⇨

⇒ tam dósta kóždy z nas tu znatu cokorowu titu. Z mačerku běžach po kemšacej ščežce do Poršic. Tam w šuli nas powita naš wučer, kantor Iselt. Hladajo do knižki nas jedneho po druhim zwola doprědka a přepoda kóždemu jeho titu. Hordži njesechmy titu domoj a kóždy bě wćipny, što so w njej namaka.

Nowe zwučenosće

Po jutrach džěše nětko kóždy džělawy dzeń do šule. To bě něšto noweho a žadaše sej wotpołożenje starych nawučenjow. Najwobćežniše bě zahe stawanje z łoża. Mějachmy so prawje wumyć a chwatnje zdrasćić. Ale wowka swój porjad tež někak změni. Hdyž bě mje dotal rano zaso do łoża honiła ze słowami: „Małe džěci maja rano dołho we łożu ležeć, dokelž je to strowe za čuwyl!“, wona mje nětk sčasom z łoża wučeri. Druhdy, hdyž so puzolach, mje pokrjepi ze zymnej wodu.

Snadž to naš kantor tež znaješe, tak spyta nam šulu někak wolóžić. Tehdy njeznajachu tajke předšulske naprawy kaž žlobik abo pěstowarnju, a džěci mějachy so zwučić na zhromadnosć a wuknjenje. Tak bě přeni čas pola kantora wupjeljnjeny z molowanjom titow a jejkow. W přestawkach hrajachmy na šulskim dworje „Kurjatka, kurjatka, pójće dom!“ a hinaše džěćace hry. Tajke zawjedjenje do za nas noweho časa zamó Iselt derje zdokonjeć, dokelž hry sobu činješe.

Ale počasu bu mjenje tych hrow, rěkaše wuknyć, wuknyć tež disciplinu. Mějachmy so do ryńka, dwajo a dwajo, zestupać a tak cyle měrnje, jedyn porik po druhim, do šule nutř běžeć. Tole płáčeše tež za wotchod ze šule domoj. Zo so tajki porjad tež na dompuću zdžerži, bě wězo čězka wěc. Hdyž šula wjac widžeć njebě, počachmy harować a hłuposće worać. To naš kantor znaješe a hustodosć nas nastróži, hdyž krótko před nami z kerkow wustupi a překroči pěši našu ščežku. Po tajkim wustupje bě mjez nami měř hać domoj.

Prut „Max“ a sponska

Bórze pak so pokaza, zo ma naš wučer tež pomocnikaj za dodžerženje porjada a discipliny w bliskosći. Běše to za małych prut a za wjetšich kiješk, kotrymž prajachmy sponska. Nastrojej za chłóstanje njedočinkow měješe přeco na pulće ležo, zo njeby jej trjebať dołho pytać, jeli chcyť jej wužić. Prut wšak kóždy z nas znaješe, wšak tajki doma tež mějachmy. Kantor so nas prašeše, kajke mjeno ma prutej dać. Nó haj, k tomu njechachmy so wuprajić, bě to tola někak džiwnne prašenje. Po dlěšim a měrnym přemyslowanju wón namjetowaše prutej dać předmjeno teho wot nas, kotrehož jako přenjeho z nim pochłosta. Dołho nje-traješe a prut rěkaše „Max“.

Ale ta sponska za tych wjetšich njeměješe mjeno, tuteje so bojachmy. Wužiwaše

so za wulkich hólcow. Njedočink měješe ruku wutyknyć, tak zo móžeše kantor na nju šwiknyć. Ale ruka so njesmědžeše před klesnjenjom nabok sćahnyć, tak zo kantor na nju njetrjechi, hewak wón skućícílej ritku přeměri a to bě wo wjele bolostniše. Jednemu z nas bě wón k wušewcowanju, kaž my tež přeměrjenju ritki prajachmy, hłowu mjez nohomaj zaprěť, zo jeho njetrjebať z ruku džeržeć, ale teho skok zaso pušći, dokelž bě jemu do nohi kusnył.

Ale wón tež wěste chłóstanje racionalizowaše. My pjećo z Krakec běchmy za zwadu z Poršiskimi hólcami jako brónje wotlamali małe brězy blisko Krakec. Tole bě knježi hajnik pytnyl a přińdže z někotrymi brězyčkami do šule. Kantor jeho skóřzby wustýšawši nas zawoła doprědka, da so nam do jedneho ryńka stupić, tak zo měješe zadki w jednej runinje. Da so nam schilić a přešwika naše zadki z dołhej brězowej šwipu. Tole njech dosaha za Iseltowe praktiki chłóstanja, kotrež nam na škodu byli njejsu.

Jasne je, zo bě kantor Iselt wosoba, před kotrež so džěci rady schowachu. Hdyž so wuchodžowaše po Krakecach, a to so husto sta, njeběchu džěci widžeć. Powěsć „Iselt je we wsey“ bě kaž zakazanje wokołhonjenja a hłuposćečinjenja. Džěci běchu cyle měrne a hladachu wokoło róžkow, hdže abo komu wón pónđže.

Kubłanske džěło

Z jeho kubłanskeho džěła su mi hišće někajke dopomnjenki wostałe. Bě to na přiklad ličenje we hłowje. My wšitcy mějachmy stanyć a wón so prašeše, kaž na přiklad 7 x 4 abo we wyšich létnikach 12 x 18 atd. Kóždy, kotryž bě prawu ličbu zawołať, smědžeše so syndnyć. Při tajkim wubědžowanju naposledku přeco někotři stejo wostachu. Kantor měnješe: Woni su njekmani a maja k hańbje hać do kónca hodžiny stejo wostać. Tak so wšitcy napinachy a wuknjechu, zo njetrjebali tam wokoło stać.

Wo wjele wjetši bě špos při spěwanju na censury. Kantor, při harmoniumje sedžo, poda zawod k spěweje a šuler abo šulerka měješe z mjezwóčom k sobušulerjam stejo spěwać. Pola hólcow bě to rjane bjećenje, dokelž napřeco sedžace holcy na nich hłupe mjezwóčačachy abo samo jazyki wusuwachy. Snadž je so kantor tež nad tym radowať?

W poslednich létach pak nam dawaše nadawki, kotrež žadachy wjace přemyslowanja. Wěm so dopomnić, zo mějachmy wulku lipu, před Handrikec korčmu stejacu, wuměrić a zwěsćić přeměr abo z kolešom wuměrić zdalenosć do Nowych Poršic. Wobćežnosće mějachmy z wuměrjenjom wulkeho plesternaka. Ale po dlěšim

prämyslowanju spjelnichmy nadawk přez podnurnjenje we wodze a zwěsćenje mnóstwa stupaceje wody. Běchu tola tajke nadawki tež pohonjenje k přemyslowanju a zbudžachu w nas horliwosć do wuknjenja.

Zwučenosće kantora

Wón snědaše wšednje w šulskej stwě. Wotměnjejo mějachy naše holcy pola jeho žony po snědanje hić a je dele přinjesć. Jeho bydlenje běše w šuli w přenim poschodže. Kaž so moja žona dopomnić wě, běchu to cyle čeníke pomazki a tójšto małych přidawkow, rjenje na talerju składžene. Iseltc kuchina je byla zawěsće wurjadna. Mała holčka z přenjeho létnika měješe něšto do Iseltc bydlenja donjesć. Přišedši wróco praji: „Hej ty, Iselto, pola was jara derje wonja, runje tajke něšto ja tež rady jěm.“

Zajimawe běše za nas tež, kak sej wón husćišo šćipak do nosa srěbaše, ale wulke porskanje z teho njenasta.

Hdyž bě dzeń přjedy na piwje abo na swinorězanju pobyl, bě dosć zaspany, a jedyn z nas měješe potom něšto w čitance čitać. Wón so potom někak z procha měješe.

Jako kantor měješe kóždy njedzělu pišće hrać a při tym na nas konfirmandow kedžbować, zo bychmy so na chórje stejo přistojnje zadžerželi. Nimo teho nawjedowaše te cyle lěta cyrkwinski chór.

Jeho towaršej běštaj farar Handrik a wjesnjanasta Wünscha. Tući tře běchu wjeseli kadlojo, so derje znjesechy a swoje žorty činjachu. Tak so rozumi, zo běchu wjele přeprašeni na kwasy, křiczna abo swinorězanja.

Šula w Poršicach, hdžež bě Richard Iselt 1913–1921 z wučerjom a 1929–1941 z kantorom a šulskim nawodu. W přenim poschodže je ze swójbu bydlił. Foto: T. Malinkowa

Naš kantor so wjele w přirodže wuchodžowaše. Husto běžeše přez Nowe Poršicy do Lětonja. Tu w korčmje so rad rozmołwješe ze serbskimi skaťarjami z Krakec. Běhanje bě za njeho snadž tež wurunanje za wšedny hněw na džěci. Koleso jězdźić njezamó.

Jeho wotchad do Beskidow njejsym wjac dažiwił, dokelž běch šulu w Poršicach wuchodził. Nam wostanje dopomnjeće na nam lubeho a čescěneho serbskeho wučerja a pastyrja džěci.

Jurij Buder-Krakečanski

Serbski kublanski dzeń 2004

Póndzelu, 23. februara, zhromadzi so 22 Serbow ke kublanskemu dnjej. Tónle termin ma tradiciju, wšako wotměwa so kublanski dzeń – z wuwzacóm lěta 2003 – hižo wjele lět na róžowej póndzeli. Nadpadnyło bě, zo hač na jedne wuwzace njebě nchtó z Budyšina přitomny, hačrunjež Budyšenjo najkrótsi puć na Michałsku měli.

Kemše swjećeše sup. Malink. Započachmy z čitanjemi njedzele Estomihi. Chwalospěw na lubosć z 1. lista Pawoła na Korintiskich wšak je hižo předowanje same za so, namoŕwja nas tola, ze sćerpnosću lubosće wobchadžeć z najblišim a žiwi być z wodawanja. Ewangelij njedzele z Marka na 8. stawje pokaza nas na bližace so ćerpjenje Chrystusa. Předowanje zložowaše so na 1. knihi kralow. Sup. Malink naćisny žiwjenje Salomona. Wón bě byt syn krala Dawida. Na jeho hrodže knježeše rozwołne žiwjenje. Wón twarješe sej palasty. W bibliji stej, zo měješe 700 žonow, z nich 300 pódlanskich. Salomon knježeše wokoło lěta 970 do Chrystusa. Hač tele ličby wšě trjehja? Wěste pak je, zo wón njebě žiwy w stopach wótcow Mójsasa, Abrahama a Dawida. Knježeše přibójstwo a cuzbarstwo. A tola so Salomon modleše: Božo, njewopusć nas, njezastorč nas.

Po kemšach pokaza nam Handrij Wirth swój film wo wjerškach lońšeho lěta. 57. serbski cyrkwinski dzeń w Budyšinku a Poršicach so hišće raz wožiwi. Filmowa technika zhotowjenje tajkeje žiweje chroniki zmóžnja. Tež wulět Serbskeho busa z kemšemi w Čětowje a wobjedom na horje pola Załomja bě na film sputany. Wobdźiwachmy znowa rjanosć lužiskeje krajiny, klóštra Marijiny Doł we Wostrowcu a póstneho ruba w Žitawje. Na kóncu widzachmy rozžohnowanje w Budyšinje. Wjele hodžin džěta žada sej zestajenje tajkeho filma. Za to sluša Handrij Wirthej wosebity džak.

Připođnju sydaše dobry wobjed a po tym kofej a tykanc. Wšitcy mějachy sej wjele powědać – tež tole sluša k rjanej zhromadnosći.

Synodala Handrij Wirth poda přehlad wo temach, z kotrymiž so synoda tuchwilu zaběra. Kak so naša krajna cyrkej dale wuwija? Što su čěžišća přichodnych lět? Kak ma so wobchadžeć z pomjeńšenjom wosadow? Kajke wuskutki změje planowana dawkowa reforma na cyrkwinski dawek? Tole a wjele dalšeho ma so w blišim času rozrisać. Dnja 27. měrcu woli synoda noweho krajneho biskopa. Třo kandidaća so k wólbje staja.

Sup. Malink rozlož, zo wopominamy lětsa tóžsto jubilejow. Tři z nich, kiž wšitke lěto 1854 nastupaja, wón bliže předstaji:

1. Spočatk februara bě tomu 150 lět, zo zemřě farar Ernst Bohuwěr Jakub, duchowny Michałskeje wosady, sobuskutkowacy při saksim šulskim zakonju z lěta 1835, do kotrehož so zapisa prawo na serbsku wučbu. Wón bě tež předar Serbow w Drježdžanach.

2. Před 150 lětami wupućowachu Serbja pod wjednistwom Jana Kiliana do Texasa. Wón bě byt farar w Kotecach a Wukrančicach. Z nim wupućowa na 600 ludži. W Texasu založichy sej swoju wosadu Serbin.

3. W měrcu před 150 lětami narodži so Arnošt Muka. Wón pochadžeše z Wulkeho Wosyka, bě wučer w Budyšinje, Kamjenicy a Freibergu a přežiwi swój wuměnk w Budyšinje. Z wulkej wušiknosću organizowaše Muka z cuzby serbske narodne žiwjenje. Wón přepućowa Hornju a Delnju lužicu a hannoverski Wendland. Wuda statistiku, kiž poda wo wšěch lužiskich wsach a městach ličbu tam bydlynych Serbow a Němcow. Wón bě iniciator natwara přenjeho Serbskeho domu při Lawskich hrjebjach a sobustaw wjele wědomostnych towarstwow. Jeho literarne zawostajenstwo chowa so w Praze.

Tak mějachmy wotměnjawy program a někotryžkuli je hišće něšto přiwuknył.

Kurt Latka

Hajenje řeče a kublanje na wosadnym popođnju w Slepom

„Lubšy Jezus, how něnt smy“, „Twar, o mója duša“, „Kněz Jezom Kryst, se hobroč k nam“ – takle klinčeše 22. februara w zetkanišću blisko Slepjanskeje fary. Wjac hač 20 mužow a žonow je so zešlo k serbskemu wosadnemu popođnju. Woni hromadže řeča, spěwaja a so modla. Kěrluše su přebasnjenja Rože Šenkarjoweje do slepjanščiny. „Prócuju so přeco wobsah tak derje kaž móžno zachować“, wujasni Rownjanka swój princip přeloženja.

„Lubosć je sćerpliwość a dobrość ...“,

přečita Antje Krawcec tekst předowanja. Wona je tež tekst modlitwy přihotowala. „Zwjětša sej pytam teksty ze starych nowin, na přikład z Wosadnika abo ze Serbskeho Casnika“, praji młoda Slepjanka. Antje Krawcec (wona je wučerka za serbsčinu a němčinu na delnjoserbskim gymnaziju w Choćebuzu) přepisa tute teksty do Slepjanskeje serbsčiny. Wona pyta zaměrnje nabožne temy, temy wo wobchadženju mjez ludźimi, temy wo wobchadženju we wosadze. „To je jedna z cyle rědkich składnosćow za

Přichodne serbske terminy w Slepom:

23.05.	14.30 hodž.	wosadne popođnjno (Juro Frahnaw)
31.05.	9.30 hodž.	kemše (Jan Malink)
12.09.	14.30 hodž.	wosadne popođnjno (Jan Malink)
28.11.	14.30 hodž.	wosadne popođnjno z džěćetkom (Cyril Pjech)

ludži ze Slepjanskeje serbskej maćerščiny. Tu móža so woni zetkać a řečec swoju řeč“, wuzběhny wona wulku hódnotu wosadneho popođnja. Za nju je popođnjno składnosć hajenja řeče a tež kublanja. Zaměrnje wona na to džiwa, zapřijeć tež słowa, kiž su nimale zabyte. Džensa na přikład čita wona słowa kaž „žeńska muška“, „rozdawarski być“ abo „wjelikomyslny być“.

„Zetkawamy so předewšěm dla hajenja Slepjanskeje řeče. Kóždy móže so wobdžělić a sobu činić. Tež ludžo, kiž njejsu křesćanscy“, praji predikant Manfred Hermaš. „Takle pokazamy, kak čita móže wosada być.“ Ličba wopytowarjow přiběra. To pozbuđuje iniciatorow. Manfred Hermaš podšmórny hódnotu Slepjanskeje serbsčiny – jako móst mjez Delnjoserbami a Hornjoserbami. Jeho facit: „Kóždy smě přińć.“

Andreas Kirschke

Antje Krawcec, wučerka na delnjoserbskim gymnaziju w Choćebuzu, čítaše předowanje na zašty m serbskim wosadnym popođnju w Slepom. Foto: A. Kirschke

Jimaca hudźbna drohočinka

W Serbach hač dotal lědma wobkedźbowana CD chóra českosobratskeje ewangeliskeje wosady w Praze-Dejvicach NAŠI PĚVCI zasluži sej bliše wobhladowanje. Pod titulom „Njeznata duchowna hudźba“ je tuta edicija hižo před pjeć lětami wušła a tež w Smolerjec kniharni na předań. W junijskim čísle našeho cyrkwinskeho měsachnika je Měrćin Wirth w lěće 2000 čitarstwo na nju z krótkej anotaciju skedźbnił. Tež za pisarja tutej linkow běše zeznajomjenje z mjenowanej zajimawostku woprawdźite estetiske wotkryće. Wosebje čistosć rjanych hłosow a homogenita chóroweho zynka zawostajitej jara skutkowny začišć. To je čím bóle wuzběhować, dokelž jedna so tule wo spěwne zjednoćenstwo zahoritych młodych wumělcow, kiž so w poswjatokowej zaběrje hudźbne angažuja. Chór je so hakle w lěće 1986 založil. Za krótki čas je sej dobre mjeno – tež mjezynarodnje – zdobył.

W srjedzišću wumělskeho skutkowanja chóra steji duchowna hudźba. Jako Serbja móžemy hordzi być, zo wěnuje so wokalny cyłk tajkeho wysokeho hudźbneho formata tež wupłodam našeje sakralneje spěwneje kultury, kaž so tole na mjenowanej CD wotblyšćuje. Předewšěm Krawcowy, znajerje našeje hudźby dosć znaty „Wótče naš“ (za soli, chór a pišće) zawostaji hlu-

boki začišć. Runje tak swědča tři twórbje Kocora wo wupromjenjenju serbskeje duchowneje hudźby přez mjezy lužicy. Wosebite dožiwinje je solowa arija „Tón kněz je mój pastyr“ na tekst jednoho z najznačičšich bibliskich psalmow. Spěwa přewšo wobdarjena sopranistka Ludmila Vernerová, kotrejež čopy, mazny hłos so hišće na druhich městnach tačele husičso začšepi. Připrawjenje tutoho kuska za přewod z harfu wutrijechi na přijomne wašnje romantiski charakter a personalny stil založerja našeje narodneje hudźby. Přewodžerka je profesionalna harfenistka Lydie Härtelová-Henychová, kiž je jako nawodnica chóra kaž tež wumělska hlawa cyłeho projekta wobdźiwajomna a rozhladniwa wuhotowarka tuteje nahladneje edicije.

Překwapjenje – tež za hudźbneho fachowca – poskića zeznajomjenje z džen- sa lědma hišće znatym němskim komponistom česko-sudetskeho pochada Carlom Ferdinandom Pohlom (1819–1887). Tón napisa w lěće 1850 swoju „Mšu č. 2“, kotruž wěnowaše městu Chřibskéj, zwotkelž pochadžeše jeho nan. Twórba běše dołhi čas zhubjena. Chór NAŠI PĚVCI na nju storči a wobstara w lěće 1991 – po skoro połdra lětstotka drěmanja – jeje wozrodjenje za hudźbne žiwjenje. Tutón angažement je so

Titulna strana cejdejk, nahrawaneje wot chóra českosobratskeje wosady w Praze

woprawdže wuplaćit, kaž so tole na CDji wopokazuje. Po formje ma so „Chřibská mša“ Pohla po tradicionelnych přikładach a předpisanym liturgiskim teksće. Swjorazny kolorit twori pišćelam dodaty instrumentalny přewod z wioloncellom a kontrabasom.

Cyła tačel wupromjenjuje swjatočny blyšć. W jara komprimowanym, ale za to přewšo informativnym zešiwku namaka zajimce wěcywustojny přistup k jednotliwym twórbam w třoch rěčach (česce, serbsce a němsce). Poprawom słuša tajka edicija do diskoteki každého zdžěłaného Serba.

Detlef Kobjela

Křćenske knihi Serbinskeje wosady

W texaskim Serbinje je farar tež džensa hišće nic jenož předar a wučer wosady, ale zdobom tež jeje administrator, nawoda a za to wukubłany čłowjek. Farar Jan Kilian bě tajki čłowjek w prawym zmysle słowa. Za přichodne generacije potomnikow Serbow w Texasu njeje ničo bóle wujasnjo-

Wudawačel Serbinskich křćenskich knihow prof. dr. Joseph Wilson 1992 na swojim džěłowym městnje na Rice-unwersiće w texaskim Houstonje Foto: T. Malinkowa

wace wo swojim pochadze hač knihi, kotrež je wón za čas swjeho skutkowanja w službje wjedł. Dokładnosć a swědomitosć jeho zapiskow rukujetej za spuščomnosć. Zapisowachu so wšě oficialne ritusy, kaž křćizna, konfirmacija, wěrowanja a pohrjebny. Knihy su drje wot fararja zapisowane a wjedžene, su pak tola wobsydstwo wosady.

Prof. dr. Joseph Wilson – wón bě 1988 tež slědžil w Instituće za serbski ludospyt w Budyšinje wo Janu Kilianu – je hižo 1985 zběrał, přeložował a zestajał z dowolnosću Serbinskeje wosady křćenske zapiski z časa skutkowanja Jana Kiliana wot lěta 1854 do 1883. Wotmysl, němske zapiski přeložic do jendželšiny a wudać jako knihu, je zbožowny skutk za tamnu wosadu kaž tež za mnohich potomnikow, kotřiž slědža za swjimi přjedownikami. Wobstarach sej knihu za čas swjeho wopyta pola dalokich přiwuznych w Serbinje.

Mjeztym je wušol loni kónc lěta dalši, druhi zwjazk „Křćenskich zapiskow“ za lěta 1884 do 1919. Je to doba skutkowanja Kilianoweho syna Hermana. Zaso je džěło wukonjał prof. dr. Wilson a znowa je Serbinska wosada knihu publikowała. Dr. Wilson mi tutón druhi zwjazk připósła. Wosobinsce wón mi rjekny, zo je džěło na druhim zwjazku było komplikowanije, do-

Pastor H.T. Kilian

Baptismal Records of St. Paul Lutheran Church Serbin, Texas

1884-1919

Druhi zwjazk křćenskich zapiskow Serbinskeje wosady za lěta 1884 do 1919, zastojnski čas fararja Hermana Kiliana, syna Jana Kiliana

kež Hermana Kilianowe němske zapiski njesu tak dokładnje wjedžene, tuž bě džěło přeložowanja dla mnohich skrótsenkow wobćežniše. Za to pak moderna komputerowa technika zběranje a zestajenje materiala pospěši a wolóži.

Wobě knize matej indeks mjenow a pokazatej lěto, narodny džěń a mjeno džěsca, džěń křćeńcy, mjeno nana, mjeno maćerje (tež holće) a mjena kmótrow.

Měrćin Kaltšmit

Powěšće

Choćebuz. Prěni raz po wutworjenju noweje zhrmadneje cyrkwy je so synodala Manfred Hermaš z Rownoho 12. februara wobdźělil na posedženju džětoweje skupiny Serbska namša w Choćebuzu. Zdobom přiwza skupina jeho za noweho sobustawa. Ewangelscy Serbja w Delnjeje Łužicy a w Slepjanskich kónčinach chcedza nětko, hdyž stej so cyrkwi, kotrymajž woni přistušeja, zjednočiť, hišće wušo hač dotal hromadze džělać. Manfred Hermaš so wosebje wo to prócuje, zo bychu so serbske naležnosće w nowej cyrkwi zakonsce rjadowali.

Měrjow (Melaune). Wjac hač 300 kritikarjow zjednoćenja ewangelskeje cyrkwy Berlina-Braniborskeje a šleskeje Hornjeje Łužicy je so dnja 29. februara w tudyšej cyrkwi zešlo k wosebitej Božej službě. W předowanju, w modlitwach a wozjewjenjach wuprajichu duchowni a lajkojo swoje skórzby, zo njeje so džiwalo na měnjenje wjetšiny wosadow přećiwo zjednoćenju, a próstwy wo wobnowjenje cyrkwy. Předowanje měješe sup. n. w. dr. Andreas Holzhay z Džěžow (Diehsa). Kemše sobu wuhotowal a skórzbu přednjesť je tež serbski synodala Günter Wjenk z Drěwcow.

Huska. Pjatk, 12. měrca, buštej w Lauchhammerje dwaj wjetšej zwonaj za Husčansku cyrkew latej. Zastupjerjo wosady a šulerjo Husčanskeje Ewangelskeje srjedźneje šule běchu přítomni, zo bychu njewšedny podawk sobu dožiwili. Tuchwilu ma Huska, kaž wjele druhich wosadow tež, železne zwony, kiž buchu po druheje swětowej wójnje late a kiž su nětk po poł lěstotku dodžeržane. Tohodla je so wosada rozsudzila lětsa cyte zwonjenje wobnowić a sej štyri nowe zwony z bronzы leć dać. Jedyn z nich změje tež serbski napis – a to biblisku namotwu „Služće temu Knjezej z wjeselom“ –, wšako je so hač do njedawnych časow w Husce tež serbsce předowało.

Wjerbno. Nowe towarstwo za domizniske stawizny je njedawno dwanaće serbskich a němskich zajimcow we Wjerbnje załožiło. Po

wulkich synowych kopjenach, kiž su symbol Blátow, mjenuje so towarstwo „Stog“ a zaběra so z kulturu a tradicijemi serbskich wsow Borkowskeje gmejny. Hišće lětsa ma so wudać protyka na lěto 2005. W njej budže so tež cyrkwinske žiwjenje předstajić a so pisać wo 200. ju-bileju Borkowskeje cyrkwy kaž tež wo fararjach a stawiznach wosady. „Stog“ sobu załožiť je Siegfried Malk ze Smogorjowa. Wón džěla tež sobu w předsydstwje noweho towarstwa.

Drježdźany. Na wosadnym popołdnu ze sup. Malinkom zeńdze so sobotu, 20. měrca, dwaceći w sakskej stolicy bydlačych Serbow k nutrosću w cyrkwi swj. Jozefa a po tym k bjesadze w bliskej serbskej kofejowni.

Zly Komorow. Ze swjatočnej Božej službu woswjeći njedzeli, 21. měrca, byrgarski dom Serbska cyrkew přenje lěto swogeho wobstaća. Předowanje měješe Berlinski biskop dr. Wolfgang Huber. Na kemšach so zdobom poswjećichu nowy woltar a wulkej drjewjanej reliefaj, kiž je stworił pólski řězbar Ryszard Zajac.

Zbožopřeca

Dnja 20. apryla swjeći knjeni **Hanka Mikanowa** w Budyšinje swoje 65. narodniny. Jako dotholětna džiwadźelnica je jubilarika daloko po Serbach znata a woblubowana. My ewangelscy Serbja sej ju nimo toho wažimy jako člonku Serbskeho ewangelskeho towarstwa, řečnicu słowa k dnjej w serbskim rozhłosu a wobstajnu serbsku kemšerku we wosadneje Michalskej cyrkwi. K jubilejnym narodninam wutrobnje gratuluje a přeje wjele zboža předsydstwo Serbskeho ewangelskeho towarstwa. Bóh žohnuj jeje dalši puć žiwjenja.

Dary

W februaru je so darito za Pomhaj Bóh 100 eurow, 50 eurow a 36 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 15 lětami, dnja 24.4.1989, zemře wo Wojerecach farar n. w. **Richard Šolta**. W swogej domjacej wosadze, we Łazu, bu wón pochowany. Narodziť bě so 1911 do žiwnosćerskeje swójby w Bjedrichcach. Z młodych lět znaješe so z pozdžišimaj zastojnskimaj bratromaj: Z Janom Palerjom z Třoch Žonow chodžeše do Łazowskeje šule a Gerhard Wirth ze Stróže jězdžeše jako džěčo sobu k Šotáicom jahly tokać a hejduš bić. Přecelstwa trajachu čas žiwjenja. Po wopyće wyšeje šule w Budyšinje a studiju teologije w Berlinje, Tübingenje a Wrocławju dyrbyeše so Richard Šolta jako wikar 1938 wot jednoho dnja na druhi podać do Slepoho a tam nastupić čežke zastojnstwo jako naslědnik fararja Rejslerja, kotrehož běchu nacije z wosady wuhnali. Lěto pozdžišo dyrbyeše do wójny,

hdžež bu 1941 čezko zranjeny. Hačrunjež wosta čas žiwjenja zbrašeny a čerpjacy, je farske zastojnstwo wukonjať – a to wot lěta 1945 w Šprjěcach a wot lěta 1953 w Delnim Wujědže. 1969 dyrbyeše so dočasnje na wuměnk podać a přesydlil so do Wojerec. Tam a we wokolnych wsach a wosadach je hišće hač do lěta 1985 serbske kemše swjećiť. Jako naslědnik Wulkoždžarowskeho fararja dr. Zyguša zastupowaše wón serbske naležnosće w synodze Zhorjelskeje cyrkwy. Richard Šolta bě syn serbskeje hole a rudžeše so, zo bě so jeje charakter z industrializaciju změniť. Nastupajo serbske cyrkwinske džěto we Wojerowskich kónčinach wón naposledk rezignowany měnješe, zo je „wša próca podarmo“.

Přeprašujemy

- 04.04. Palmarum**
10.00 kemše z předstajenjom paćerskich džěci w Budyšinje w Michalskej (sup. Malink)
- 09.04. čichi pjatk**
09.00 kemše z Božim wotkazanjom w Rakecach (sup. Malink)
11.45 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)
14.30 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej (sup. Malink)
- 12.04. 2. dzeń jutrow**
09.30 namša w Picnju (farar n. w. Schütt)
11.45 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 25.04. Misericordias Domini**
11.45 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 27.04. wutora**
19.30 serbski bibliski kruh w Budyšinje na Michalskej (sup. Malink)
- 02.05. Jubilate**
10.00 konfirmaciske kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej (sup. Malink)

Pomhaj Bóh časopis ewangelskich Serbow

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Priwatny puć/Priwatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen

Redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591/600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de) Čiść: Čiśćernja DELANY tzwr w Njeswaćidle Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Bautzen

Přinoški a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

Pomhaj Bóh wuchadza měsačnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud. Lětny abonement plaći 8 €.